

1. Téma, úvod a cíle výzkumu.

Téma mé diplomové práce nese název – *Bazální stimulace u jedinců se středně těžkou, těžkou mentální retardací a s kombinovaným postižením*. Toto téma jsem si vybrala už na základě své dosavadní specializace ve speciální pedagogice, ale také proto, že si myslím, že bazální stimulaci jako takové, by měla být věnována větší pozornost.

Téma je zajímavé a aktuální, protože se stále více rok od roku rodí děti zejména s kombinovaným postižením a to v důsledku vlivů prostředí, důvodem je i zachraňování předčasně narozených dětí, u kterých se později může objevit určitá patologie ve vývoji. Proto i takto postižené děti je nutno rozvíjet a využívat hojně kompenzaci, ale také jim poskytnout různé formy dostatečné podpory, které může právě vytvářet i koncept bazální stimulace.

Ráda bych zde nastínila koncept bazální stimulace v rovině teoretické, ale také přinesla zajímavé informace z oblasti výzkumné. Cílem mé diplomové práce bude to, jak je tato metoda využívána pedagogickými pracovníky na základních školách speciálních. Domnívám se, že diplomová práce může poskytnout zajímavé poznatky o bazální stimulaci jako takové a její realizaci v praxi.

2. Hlavní výzkumná otázka a vedlejší výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka:

- Je koncept bazální stimulace využíván pedagogickými pracovníky na základních školách speciálních u žáků s mentálním a kombinovaným postižením?

Vedlejší výzkumné otázky:

- Jaké prvky bazální stimulace využívají učitelé nejvíce?
- Je znát zlepšení stavu klienta např. při komunikaci při správném a opakovaném provádění bazální stimulace?

3. Kvantitativní výzkum

Ve své praktické části diplomové práce, jsem se rozhodla pro kvantitativní výzkum, jelikož chci oslovit více respondentů ve vzdělávacích zařízeních, je tento druh výzkumu pro mne vhodnější i co se týče časové náročnosti zpracování dat. Důvodem volby tohoto druhu výzkumu je také i to, že se chci odrazit od současných poznatků, které jsou o koncepci bazální stimulace dosud známy. Domnívám se, že kvantitativní výzkum je pro mne rychlejší než kvalitativní výzkum a to nejenom z hlediska časové náročnosti zpracování dat, jak píše výše,

ale také z toho důvodu, že je poměrně rychle zvládnutelný a proveditelný, proto jsem ho také zvolila.

4. + 5. Seznam všech používaných konceptů a jejich definice, seznam indikátorů

Hypotézy:

H 1: Předpokládáme, že pedagogičtí pracovníci v základních školách speciálních mají povědomí o konceptu bazální stimulace.

Konceptualizace:

Učitelé umí definovat, co je koncept bazální stimulace, jaké prvky se v něm využívají, jak se provádí.

Indikátory:

- Učitelé znají koncept bazální stimulace a setkaly se s ním.
- Učitele koncept bazální stimulace neznají a nesetkaly se s ním.
- Učitelé koncept bazální stimulace znají, ale nesetkaly se s ním.

H 2: Předpokládáme, že pedagogičtí pracovníci v základních školách speciálních využívají tento koncept v praxi.

Konceptualizace:

Pedagogičtí pracovníci koncept bazální stimulace využívají v praxi.

Indikátory:

- Učitelé tento koncept využívají.
- Učitelé tento koncept nevyžívají.

H 3 : Předpokládáme, že pedagogičtí pracovníci, kteří pracují s konceptem bazální stimulace, absolvovali pouze základní akreditovaný kurz bazální stimulace nikoli kurz nástavbový.

Konceptualizace:

Pedagogičtí pracovníci absolvovali základní kurz bazální stimulace.

Indikátory:

- Osvědčení o absolvování kurzu bazální stimulace.

H 4: Předpokládáme, že při realizaci bazální stimulace u žáků převažuje využití somatické stimulace.

Konceptualizace:

Při bazální stimulaci převažuje stimulace somatická.

Indikátory:

- Somatická stimulace zklidňující,
- somatická stimulace povzbuzující,
- neurofyzilogická stimulace,
- symetrická stimulace,
- rozvíjející stimulace,
- diametrální stimulace,
- polohování,
- kontaktní dýchání a masáž stimulující dýchání.

6. Návrh metody sběru dat, výzkumné populace a vzorku

V praktické části diplomové práce, jsem se rozhodla použít kvantitativní výzkum, jelikož chci oslovit učitele, asistenty pedagogů ve vzdělávacích zařízeních, kde se provádí bazální stimulace, po celé České republice. Předpokládaný počet vzorku je okolo 100 respondentů. Sběr jednotlivých dat bude proveden dotazníkovým šetřením. Tento dotazník bude anonymní.

Každému respondentu bude předložen sestavený dotazník s cca 20 otázkami. Dotazníkové šetření bych chtěla provést osobně, prostřednictvím druhých osob nebo rozesílanými emaily do jednotlivých škol. Interpretované výsledky budou vyjádřeny v grafické podobě.

7. Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat

Vážený pane řediteli/Vážená paní ředitelko,

jsem studentkou Masarykovi univerzity, obor Speciální pedagogika pro učitele a obracím se na Vás (Vaši školu) s prosbou při realizaci výzkumného šetření prostřednictvím dotazníku, jehož cílem je zmapovat, jak je koncept bazální stimulace využíván pedagogickými pracovníky na základních školách speciálních. Získaná data budou využita v praktické části mé diplomové práce, která nese název: **Bazální stimulace u jedinců se středně těžkou, těžkou mentální retardací a s kombinovaným postižením.**

Dotazník je určen **pedagogickým pracovníkům i asistentům pedagoga**, kteří se podílejí na vzdělávání a výchově žáků s mentálním a kombinovaným postižením. Prosím Vás **o přeposlání nebo předání tohoto e – mailu s webovou adresou dotazníku pedagogům**, kteří na Vaší škole pracují se žáky s tímto typem postižení. **Dotazník je anonymní.**

Dotazník je možný vyplnit on- line na následující adrese:

www.....

Výzkum je realizován celoplošně po celé České republice a jsou osloveny základní školy speciální, které vzdělávají žáky s mentálním postižením a souběžným postižením více vadami. Školy, které byly osloveny a zapojí se do šetření, budou v tomto projektu uvedeny.

Školám, které se zapojí, budou poskytnuty výsledky výzkumu.

Děkuji za Vaši pomoc a čas, který budete věnovat vyplnění dotazníku. Této pomoci si velmi vážím.

S pozdravem a přáním hezkého dne

Bc. Petra Bezděková.

Úryvek z připravovaného dotazníku:**1. Jsem:**

- žena
- muž

2. Délka mé pedagogické praxe je:

- Do 3 let
- 4 – 6 let
- 7- 10 let
- 11- 14 let
- 15 a více let

3. Má vykonávaná funkce na základní škole speciální je:

- učitel,
- asistent pedagoga

4. Jakým kurzem bazální stimulace jste doposud prošel/ prošla (pokud můžete, zaškrtněte i více odpovědí):

- základná kurz
- nastavbový kurz
- prohlubující kurz I.
- prohlubující kurz II.

5. Považujete Vaše znalosti v této problematice za dostačující:

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

6. Jak často provádíte bazální stimulaci u žáků:

- jedenkrát za den

- vícekrát za den
- jedenkrát za týden
- jinak

7. Považujete koncept bazální stimulace ve výuce přínosný:

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

8. Konkrétně jaké prvky bazální stimulace využíváte nejvíce:

- somatická stimulace
- vestibulární stimulace
- vibrační stimulace
- optická stimulace
- auditivní stimulace
- taktilně – haptická stimulace
- olfaktorická stimulace
- orální stimulace

9. Konkrétně jaké prvky bazální stimulace NEvyžíváte (pokud využíváte všechny prvky, prosím tuto otázku přeskočte a přesuňte se k otázce číslo 11):

- somatická stimulace
- vestibulární stimulace
- vibrační stimulace
- optická stimulace
- auditivní stimulace
- taktilně – haptická stimulace
- olfaktorická stimulace
- orální stimulace

10. Jaké důvody Vás vedou k nevyužití těchto prvků:

- nedostatek času
- nevím, jak se provádí

- nepovažují je za přínosné
- jiný důvod

11. Jaké pomůcky při bazální stimulaci využíváte:

- polohovací vaky a pytle
- aromaterapeutické esence
- ruce
- hračky
- jiné pomůcky

8. Zamyšlení se nad možnými praktickými a etickými problémy při výzkumu

Jako jeden z velkých problémů považují zejména návratnost dotazníků. Problém budu řešit takovým způsobem, že chci obejít co nejvíce základních škol speciálních s dotazníky osobně a do škol, které jsou vzdálenější a ke kterým se nedostanu, chci dotazníky zaslat e-mailem. Pokud by, ale návratnost všech dotazníků byla velmi malá, do výzkumu bych zapojila nejenom základní školy speciální, ale také i mateřské školy speciální, kde se vzdělávají děti s mentálním a kombinovaným postižením. Tímto bych výzkumný vzorek rozšířila. Z velké obavy z návratnosti dotazníků, proto realizuji i výzkumné šetření celoplošně, po celé České republice, kdy chci oslovit co nejvíce základních škol speciálních (popřípadě mateřských škol speciálních) a výzkum nerealizují pouze ve vybraných krajích.

9. Seznam relevantní literatury

1. FRIEDLOVÁ, K. Bazální stimulace v základní ošetrovatelské péči. Vyd.1. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1314-4.
2. FRÖHLICH, A. Basale Stimulation, Düsseldorf: Verh. Selbstbestimmtes Leben, 2008. ISBN 3-910095-31-3.
3. HÁJKOVÁ, V. Bazální stimulace, aktivace a komunikace v edukaci žáků s kombinovaným postižením: monografie. 1.vyd. Praha: Somatopedická společnost, 2009. ISBN 978-80-904464-0-3.
4. JANOVCOVÁ, Z. Alternativní a augmentativní komunikace: učební text. 2.vyd.Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5186-7.

5. LUDÍKOVÁ, L. Kombinované vady. 1. Vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. ISBN 8024411547.
6. OPATŘILOVÁ, D. Metody práce u jedinců s těžkým postižením a více vadami. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-3819-6.
7. RENOTIÉROVÁ, M a LUDÍKOVÁ, L. Speciální pedagogika. 2.vyd. ,dopl. a aktualit. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0873-2.
8. VALENTA, M. Psychopedie: teoretické základy a metodika. vyd. Praha: Parta, 2013. ISBN 978-80-7320-187-6.
9. VÍTKOVÁ, M. Podpora vzdělávání dětí a žáků s těžkým zdravotním postižením. Praha: Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR, 2001.
10. Vyhláška č. 147/2011 Sb. O vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Projekt není příliš zdařilý, nepodařilo se vám vymyslet hypotézy, o něž by šel opřít sběr dat, takto zůstává váš výzkum na velmi jednoduché popisné úrovni. V dotazníku jsou porušeny mnohé zásady pro jeho tvorbu. Jazyková a stylistická úroveň projektu je podprůměrná.